

Prepared by R' Darren Levin

Congregation Ohr Torah

Rav Kook: A Monotheist?

An exploration of his philosophy, spirituality, and mysticism

I. The Redeeming Qualities of Atheism

A. *Katnut HaMochin*: When Pediatrics become Idol Worship

Orot, Seeds- 5

The greatest impairment for the spirit of humankind is when the idea of God becomes crystalized in a specific way due to habit and childish imagination. This is a form of the sin of creating an idol, which we must be extremely careful to stay away from...

Due to the general lack of learning about these matters, the concept of God becomes obscure...Since even the clearest understanding of God is blurry, the concept of God that prevails among the masses- and even the individuals who are supposed to be their leaders- is that of a powerful tyrant whom no one can escape and all are forced to worship.

When a person comes to serve God with this skewed belief, full of darkness and chaos and lacking any intelligence or Torah understanding, one begins to lose one's spiritual light. No greatness of God is then manifest in one's soul. There are only wild imaginings of a false concept of reality that terrify anyone who believes in them. This crushes one's spirit, perverts the emotions, and dulls one's spiritual sensitivity. It uproots the godly spark within one's soul. Such a person may proclaim all day long the belief in God and His Oneness, but these are empty words that the soul had nothing to do with....

Atheism comes like a painful cry to redeem mankind from this narrow, alien pit, and to raise it from the darkness of

אורות, זרעונים- ה

את המעצור היותר גדול ברוח האדם, בבאו לכלל דעת, מביא מה שהמחשבה האלהית היא קבועה בצורה מיוחדת וידועה אצל בני אדם מפני ההרגל והדמיון הילדותי. זהו נצוץ מהפגם של עשית פסל ותמונה, שתמיד אנו צריכים להזהר בו הרבה מאד...

לרגלי המניעה הכללית של הלמוד הרוחני בעינינו האלהיים הולך מושג האלהות ונחשך... וכיון שנקודת התוך של ההכרה האלהית עמומה היא הרי המהות האלהית כלולה בהמון, וגם ביחידים שהם ראויים להיות למאירי דרך להם, רק בתור כח תקיף שאין להמלט ממנו והכרח הוא להשתעבד אליו...

כשבאים להשתעבד לעבודת אלהים על פי המצב הריקן הזה, של הציור האפל המלא תהו ובהו שמתהווה ברעיון כשחושבים על דבר אלהים בלא השכלה ובלא תורה, יראה תתאה הנתוקה ממקורה, שהוא יראה עילאה, האדם הולך ומאבד את זהר עולמו על ידי מה שהוא מקשר את עצמו לקטנות המוחין. אין גאות - אלהים מתגלה אז בתוך הנפש כי-אם שפלות דמיונות פרועים, המצירים תכונה של איזו מציאות בדויה מטושטשת, מדולדלת וקצופה, שמבהלת את כל מאמין בה ומדכאת את רוחו, מטמטמת את הלב ומונעת את עדינות הנפש של האדם מלהתגבר, ועוקרת את הזיו האלהי שבנשמתו. ואף אם יאמר כל היום כולו שאמונה זו היא בד' אחד היא מלה ריקה שאין הנשמה יודעת ממנה כלום...

...והכפירה באה כעין צעקה מעצמת מכאובים לגאול את האדם מבאר צרה נכריה זו, להעלותו מחשכת האותיות

text and speech to the light of thoughts and emotions, and eventually, to place its main focus on morality. Therefore, atheism has a temporary function and worth. It comes to purify the dirt that has stuck to a faith that lacks any comprehension.

A person who recognizes the good within atheism and tastes its sweetness can draw it back to its holy source... When a person understands the profound criticism of faith that atheism offers, one is able to transform its destructive force into a drive for return to the true God

הפתגמים למאור הרעיון והרגש, עד שהיא מוצאת מקום לעמוד גם במרכז המוסריות. יש לכפירה זכות הקיום הארעי, מפני שהיא צריכה לעכל את הזוהמא שנתדבקה באמונה מאפס דעת ועבודה.

מי שמכיר את התוך שבכפירה מצד זה מוצץ הוא את דבשה ומחזירה לשרש קדושתה...

B. When Atheism is holy

Orot HaEmunah

There is a type of atheism that is really faith, and a type of faith that is really atheism. How so? One may acknowledge that the Torah is from Heaven, yet have an image of Heaven that is so immature that it does not have even a trace of true faith.

What is an atheism that is really like faith? One may deny that the Torah is from Heaven, yet such a denial is based on a concept of heaven that was received from minds filled with incorrect beliefs. The atheist says that the Torah must have some other source and begins to search for meaning through the moral and intellectual spirit of mankind. Even though this person may not have arrived at ultimate understanding, this type of atheism is a kind of faith that in time will bring one closer and closer to a more complete truth.

This is an upside-down generation that needs much help. The debate of whether or not Torah is from heaven is a good example by which to explain many debates in faith. For what we are truly dealing with is the difference between what people say simply with their mouths and what they actually mean inside. The latter is what truly matters.

אורות האמונה / כפירה / עמוד 48 / א

יש כפירה שהיא כהודאה, והודאה שהיא ככפירה. כיצד: מודה אדם שהתורה היא מן השמים, אבל אותם השמים מצטיירים אצלו בצורות כל-כך משונות, עד שלא נשאר בה מן האמונה האמיתית מאומה.

וכפירה שהיא כהודאה כיצד: כופר אדם בתורה מן השמים, אבל כפירתו מיוסדת רק על אותה הקליטה שקלט מן הציור של צורת השמים אשר במוחות המלאים מחשבות הבל ותוהו, והוא אומר, התורה יש לה מקור יותר נעלה מזה, ומתחיל למצא יסודה מגדולת רוח האדם, מעומק המוסר ורום החכמה שלו. אף-על-פי שעדיין לא הגיע בזה למרכז האמת, מכל-מקום כפירה זו כהודאה היא חשובה, והיא הולכת ומתקרבת להודאת אמונת אומן.

ודור תהפוכות כזה, הוא נדרש גם-כן למעליותא. ותורה מן השמים משל הוא על כל כללי ופרטי האמונות, ביחש של מאמר המבטאי שלהן אל תמציתן הפנימי, שהוא העיקר המבוקש באמונה.

C. When Faith Debilitates

The All-Inclusive Divine Pleasure -Lights of Holiness Volume 2 pg. 397

There is an evil inclination very hidden in the depths of the soul, a jealousy that rots the bones, that brings weakness and darkness to all ideas of illumination...it is there, dominant within the hiddenness of the human

האשר האלהי הכולל - אורות הקודש / חלק ב / עמוד שצז

יש יצר הרע נסתר מאד במעמקי הנפש, קנאה מרקבת עצמות, המביאה רפיון ומחשכים לכל רעיון של אורה...נרדמה היא במחבואי הנפש האנושית, והיא יוצאת לפעמים בצורות שונות...הקנאה המוזרה הזאת היא

soul...The jealousy is the jealousy of G-d. **Man is jealous of G-d's infinite happiness, His absolute perfection...** it ends in absolute denial and atheism in order to remove from the aching soul, eating the decay, the thorn of jealousy that pierces so. **There is no cure for this sickness except for the higher illumination of the knowledge of G-d with clarity and rational depth.**

The path to the removal of these pains is two fold: **Pure Awareness** and Ethical Awareness.

The path of Awareness clarifies that the difference between G-d and the world depends upon knowledge, perception and lifestyle to the extent knowledge ascends, man and the world come closer to the divine greatness, and at his highest point and fullest awareness, **man finds that all is included within G-d, and the particular essence of all particularities in existence is no less than a revelation of divinity shining in different colors before us**, and therefore divine richness is the riches of all. And this joy continues and grows to the extent that the knowledge of G-d progresses and is clarified.

הקנאה באלהים, האדם מקנא הוא באלהים על אשר האין סופי, על שלמותו המוחלטת... וכשכל האמצעים אינם מספיקים להכיל את זעמה היא מסיימת בכפירה מוחלטת, כדי להסיר מהנפש הכואבת, אכולת הרקב את העוקץ של הקנאה, הדוקר נורא. **אין מרפא למחלה זו, כי אם הארה עליונה של דעת אלהים בבירור ובעומק הגיון.**

הנתיבות המיוחדות ביחוד להסרת הנגע של קנאה זאת... האחת היא נתיבה מדעית טהורה, והשניה מדעית מוסרית.

הנתיבה המדעית מבררת, שההבדל שבין האלהים והעולם תלוי הוא רק בדעה והשגה וארחות החיים. כל מה שהדעה מתעלה, מתקרב האדם והעולם לגודל האלהי, וברוממותו העליונה של האדם והכרתו הגמורה **מוצא הוא שהכל הוא כלול באלהים, והעצמיות הפרטית של כל פרט מפרטי ההויה איננו כי אם התגלות אלהות, הזורחת בגוונים שונים לפנינו, ולפי זה כל האושר האלהי הלא הוא אושר של הכל. והאושר הוא הולך ומתגדל, כל מה שהידיעה האלהית היא הולכת ומתבררת...**

II. A Call for Depth and *Pnimiyut HaTorah*

A. When the Essence of it all is forgotten

Igrot HaReiyah Volume 2/ 483

We cannot hide from the all-encompassing remedy, whose abandonment has caused our downfall... we have abandoned the soul of the Torah... the great talented ones among us have turned almost exclusively to the more practical elements of Torah... and the emotional side, and more, the deep side... the manifestation of holiness, in which redemption and salvation are subsumed- this they have left altogether. And one who bemoans this will be considered crazy and dumb... The Torah in its spiritual glory, must be exalted. Anyone who has courage in one's heart and the spirit of God in his soul, is called upon to go out to the streets and proclaim, "Bring light!"... [The talented ones] should toil in the purity of ideas of faith and service, in clarifying the ideas regarding Divinity, prophecy, Divine inspiration, redemption, and the yearning for salvation- both of the nation and the world- and the repair of the souls of the individuals and the masses.

אגרות הראיה / כרך ב / תפג

... לעולם לא נוכל להתעלם מהתרופה הכללית הכוללת את הכל, ושעזיבתה היא שגרמה לנו את נפילתנו... עזבנו את נשמת התורה... גדולי הכשרון שבנו, פנו להם בעיקר אל הצד המעשי שבתורה... והצד הרגשי, ויותר מזה הצד העיוני... הקדשי ההופעי, שבו הגאולה והישועה גנוזה, אותו עזבו לגמרי, ולגס-רוח ומשוגע יחשב גם מי שבא ותתבע את העלבון הגדול הזה מרועי האומה... כל התורה בפירושה הרוחניים כולם, צריכה היא להתעלות אצלנו. כל מי שיש אומץ בלבבו, כח בעטו ורוח ד' בנשמתו, קרוא הוא לצאת אל המערכה ולצעוק הבו אור... לעסוק בטהרתם של מושגי האמונה והעבודה, בבירורן של הדיעות בעיני האלהות, הנבואה, רוח הקודש, הגאולה והצפייה לתשועה, תשועת האומה ותשועת העולם, תיקוני הנשמות של היחידים ושל הרבים, תיכון הרוחות של הדורות העוברים, העתידים, וההוה על גביהם.... ואקוה ששום אדם לא יחשדני, במיעוט אהבה, חלילה, לתורה המעשית, להתמדת לימודה ולהרחבתה בפלפול וסברא, בחריפות ובקיאיות... ואם יבא אחד ויאמר שישועתנו מונחת היא בנשמתה של תורה, בהגדלתה

<p>and of the past, future, and present generations...and I hope that no one would suspect me, God forbid, of a lack of love for the practical Torah...</p>	<p>והאדרתה העליונה והאמיתית, יבאו כל הטוענים מעברים וימטירו עליך מבול של השגות: מה אתה חפץ, בקבלה, במוסר, בחקירה, בפילוסופיה, בדרשנות, בספרות, בשירה? הלא כל אלה פשטו את הרגל, ולא נתנו לנו את מה שהבטיחו בעת שהתחילה תסיסתם, וטענות כאלה מספיקות כבר להחניק את קול ד' הקורא בנו מקרב מעמקי נשמתנו...</p>
---	---

B. The time has come

<p>Orot Hakodesh 1:5 – The Call to The Secret <u>When an individual person, and so too a generation, arrives at a status whose spiritual appearance is already summonsed to actualisation, then it is impossible for that person to sate his vital thirst with any type of limited content – it has to be a content which transfers the person into a more expansive spiritual state in which he will feel the great elation which comes from the planting [my translation] of his soul in its source of life. Due to this, the secrets of the world, the secrets of Torah, the secret of Hashem are increasingly demanded from this generation.</u></p> <p><u>Plain stubbornness, which demands that we find all our spiritual satisfaction from revealed Torah, dilutes our strength, scatters souls and leads the storm of passionate desire [for Hashem] to a place in which the passion will find only emptiness and disappointment – then that passion will continue, with a despairing heart, to search for a way.</u></p> <p>To this, those who are brave are summoned – those for whom the light of Hashem is the content of their lives. Even if they are broken and battered from huge despair, even if they have fainted from a lack of belief in themselves, even if they have been exhausted by their battle against the multitudes who are walking securely in the direction which seems best to them – despite all of this these courageous people may never stop giving their, they may never stop encouraging themselves and they must forever hold in their hands the <u>flag</u> of: the secrets of Torah, the protection of clear and profound knowledge and trust, the eternal salvation of Israel, mankind, bodies, souls for ever and ever for the great people and small people, the young and the old...</p>	<p>הקריאה לסודיות – <u>כשמגיע האיש היחיד, וכן הדור, לאותו המצב שהופעתו הרוחנית כבר קרואה היא לפעולתה, אז אי אפשר לו להיות משביע את צמאונו ההכרחי בכל תוכן מוגבל, אם לא יהיה אותו התוכן בעצמו מוסר אותו אל תוכן רחב חפשי, שבו ירגיש את השיגוב הגדול שבשורש נטית נשמתו ממקור החיים שלה. ומתוך כך רזי עולם, רזי תורה, סוד ד', הולכים ונתבעים מן הדור.</u></p> <p><u>והעקשנות הגורמת למצא בצד הגלוי את כל הסיפוק הרוחני היא מדלדלת את הכח, מפזרת את הרוחות, ומובילה את התשוקה הסוערת למקום אשר תמצא ריקניות ומפח נפש, ובלב נואש תשוב עוד לבקש דרך.</u></p> <p>ולזאת קרואים הם אמיצי הכח, אלה הלבבות אשר אור ד' הוא כל תוכן חייהם. גם אם נשברו ונוקשו מרוב יאוש, גם אם נתעלפו ממיעוט אמונה בעצמם, גם אם עיפו במלחמתם נגד המון רב, ההולך בבטחה אל הרוח אשר עיניו הפקוחות לפי דעתו ישאוהו, לא יחדלו תת מתקם, לא יחדלו להתעודד, ודגל רזי תורה, וחוסן דעת ואמונה ברורה ופנימית, וישועת עולמים לישראל ולאדם, לגויות ולנשמות, לעולם ולעולמים כולם, לגדולים ולקטנים, לזקנים ולצעירים, בידם...</p>
--	---

III. The Truth, the Whole Truth, and Nothing But the Truth

A. The Joy of the Truth

<p>The very notion that all of existence is but the stuff of Godliness, pure Divinity - and that there is indeed absolutely nothing else but God alone - is an extremely intoxicating and delightful thought that gladdens the heart. The joy and delight that is generated by this thought itself testifies to the truth that it expresses.</p>	<p>גוה. הרעיון שכל ההווה כולה היא רק ענין האלהות, ואין עוד דבר לגמרי מבלעדי ד', הוא מענג את הלב מאד. והתענוג הרוחני שהרעיון הזה מסבב, הוא המופת על צד האמת המתבטא על ידו.</p>
--	---

B. One God or a God that is One?

Lights of Holiness/ Vol. 2/ pg. 399/ The Outlook of Divine Inclusion

a) It is natural, that according to the usual perspective, that of Monotheism, which is the most well-known, that it engenders at times sadness and weakness, because it portrays mankind as a product, limited, weak, and far from the Divine perfection. This weakness is especially aroused by the obvious ethical deficiencies in man because of his limitation of the stature of humans compared to the Divine perfection in matters of righteousness and ethics. It is, however, possible to minimize this weakness to the extent man reaches a higher ethical stature, in principle and action. But even then the weakness isn't completely absolved.

The monotheistic understanding of God that tends toward pantheism can prevent such feelings of weakness. When this perspective is purified of its possible distortions, it resembles the new Chasidic understanding that there is nothing besides God.

If this perspective is not understood correctly, there is still a danger of feeling absolute weakness and nothingness. In fact, one can feel even more intense nothingness than the nothingness of pure monotheism; at least in a simple monotheistic perspective one existed in one's own reality, albeit feeling small and insignificant compared to the great perfection of God. However, when it is vaguely understood that there is nothing in the world except for God, one can feel that one's own consciousness is not merely insignificant, but entirely false and illusionary. Consequently, the second perspective can potentially weaken one's spirit even more than the first.

However, this is not the real truth. The second perspective should actually fill a person with strength and confidence. It encourages one to distance oneself from the ways of life that are caused by the false idea that people are separate entities in and of themselves, spiritually cut off from God. Once one begins to walk on this true path, one no longer has to conquer anything in concrete reality. Endless happiness will be found by merely conquering false beliefs. To be sure, this spiritual work is not as simple as it sounds. To free oneself from the chains of false beliefs is often not any easier than freeing oneself from physical chains. Yet a spirit of empowerment is waiting at the end of the road of the second perspective.

We, however, cannot approach this perspective (Panentheism) without first becoming accustomed and learned in the first perspective (Monotheism), which will then cloth the latter outlook in light of all its details, becoming its receptacle.

אורות הקודש / חלק ב / עמוד שצט / ההשקפה האלהית הכוללת – 1

טבע הדבר הוא, שבההשקפה הרגילה, אותה ההתבוננות האלהית הבאה מהדעה המונוטאיסטית, שהיא ההשקפה היותר מפורסמת גם מצד האמונה, היא מסבבת לפעמים עצב וחלישות נפש, מפני הרפיון הבא ברוח האדם בצירוף, שהוא בתור נמצא מסובב מוגבל וחלש רחוק הוא מההשלמה האלהית, המאירה באור תפארת גבורתה...

פחות מההשקפה הזאת מיגעת את האדם ההשקפה המונוטאיסטית, הנוטה להסברה הפנטאיסטית, כשהיא מזדככת מסיגיה, המובלטת בחלקים רבים ממנה בהחלק התבוני של החסידות החדשה, שאין שם דבר מבלעדי האלות.

האדם מוצא את עצמו, שאם אך לא יתפס בתוכיותו מקום בפני עצמו, שאז בהקרונו בדמיונו מהשלמות של אין תכלית האלהית, הוא ודאי חדל ורפוי, ואינו כלום, ואינו כלום עוד יותר מהאין כלום של הביטול הערכי שבא על ידי ההצטרות הראשונה, מפני שאז הוא נחשב שאמנם יש איזה מציאות לו בפני עצמו בגבולו ותחום חפצו והכרתו, רגשותיו ונטיותיו, אלא שעולמו הוא קטן באין שיעור עד כדי חולשה ואפסיות לעומת הגודל האין תכליתי האלהי, אבל אין זאת אפסיות גמורה ומוחלטת בעצם,

לא כן הוא בההשקפה השניה, המסברת שאין דבר חוץ מהאלות המוחלטת, אם כן השיקוע בנטיותיו הפרטיות של האדם, הנשענות על השקפת החיים שיש איזה מציאות פרטית הוה לעצמה, אפילו בצורה שבקטנות, הוא רק הבל ושוא נתעה, וראוי היה לפי זה להשקפת עולם זו להיות מחלישה את רוח האדם במעמקי ההתבוננות שלה עוד יותר מהראשונה, מכל מקום אין הדבר כן,

אלא שזו האחרונה משיבה לאדם מיד את עז נצחו, היא רק מעודדת אותו, שאין לו לשכח את אמתת היותו, ושעליו להתרחק מכל ארחות החיים הנובעים מהמחשבה הטעותית של הישות של עצמו הפרטי, הקרוע ברוחניותו מהאין סוף האלהי, אבל כיון שהוא צועד על דרך זה, אין לו עוד לכבוש דבר של מציאות כי אם דבר של דמיון כוזב, וכבר הוא מאושר באין סוף...

אבל אי אפשר לגשת אליה כי אם על ידי ההרגל הגדול וההתלמדות השכלית היותר זכה שאפשר להיות על פי ההשקפה הראשונה, ואז היא מלבשת את המחשבה האחרונה באורה לכל פרטיה, ונעשית לה

<p>Although the theoretical, experiential, and poetic world ascends through the second outlook (Panentheism), the practical world cannot proceed according to this high view, and man must diminish its light and attach himself to the first outlook (Monotheism), however with clarity that it (Monotheism) alone is not the clearest knowledge; rather an attribute of the second outlook (Panentheism).</p>	<p><u>בית קיבול והיכל. ד' בהיכל קדשו.</u> [6] אך אף על פי שהעולם העיוני וההרגשי השירי הוא יותר מזדכך ומתעלה על ידי המחשבה השניה, המלאה מאור הענוה וביטול היש, מכל מקום העולם המעשי איננו יכול להיות הולך את דרכו על פי ההסתכלות התדירית העליונה הזאת, ומוכרח הוא האדם להנמיך את אורו מצד הכרח הסתגלותו לעולם המעשה ולהיות קשור בהמחשבה ההיכלית הראשונה, אבל בידיעה ברורה, שהיא איננה מחשבה ברורה כשהיא לעצמה...</p>
---	--

C. *Mekomo Shel Olam: The Context of the World*

<p><i>Igrot HaReiyah/ Volume 1/ 44</i></p> <p>The source of the name of the Lord of Israel, is the source of all. The <u>Endless one who isn't attained, who is the context and place of the world.</u>... This is not the hallow and desolate monotheism of Islam, nor is it the nothingness of Buddhism. Rather, it is the supernal Existence which enlivens and brings joy to all. And it is revealed through the subjective revelation of any heart who desires and seeks It. "And each and every one will point with one's finger "This is our God, we hoped for Him and He is our salvation; This is our God who we hoped for, we will rejoice in His turning toward us"...</p>	<p>אגרות הראיה / כרך א / מד</p> <p>...מקור שם אלקי ישראל, מקור הכל הוא אין-סוף הבלתי-מושג, שהוא מקומו של עולם, ... לא המונותאיסמוס השומם והמדברי של האיסלאם, ולא האפיסה של הבודהיות, כ"א ההויה העליונה המשמחת את הכל ומחיה את הכל, ומתגלה ע"י הגילוי הסוביקטיבי שבלב כל דורשיו ומשיגיו, "וכל אחד ואחד מראה באצבעו הנה אלקינו זה קוינו לו ויושיענו זה ד' קוינו לו נגילה ונשמחה בישעתנו"...</p>
---	--

D. *Klal UPrat UKlal: The revelation of the particular within the universal*

<p>The final purpose of the entire existence is the revelation of God's light, in its highest pleasure, ultimate oneness, that not one spark of life whose substantive selfhood will not ascend to this level of exulted exultations. And then the greatness of the <u>entire (universal) existence</u> will shine in each <u>individual particular</u>, similar to a lens through which is seen all that stands before it, and there is no end to this great pleasure. Therefore, it was necessary for existence to first break into little pieces, followed by purification in order that each part will engender the entirety of existence, and all will be filled with G-d, light and honor.</p>	<p>אורות הקודש / חלק ב / עמוד שצד / הופעת כללות ההויה</p> <p>...התכלית האחרונה של כל ההויה כולה הוא גילוי אור ד', ברום תענוגו העליון, באחדות עליונה כזאת, שלא יהיה שום ניצוץ חיים שהיש העצמי שלו לא יתעלה למעלה הרוממה מכל רוממות זאת. ואז יהיה העילוי של כל ההויה כולה זורח בכל פרט ופרט בפני עצמו, כדוגמא של אספקלריא, שכל מה שעומד נגדה מוזרח ונראה בה, ואין קץ לאושר גדול זה. ומשום כך צריכה היא ההויה להפרד בתחלה לחלקים היותר קטנים, וצריכות שבירות גדולות לצאת אל הפועל כדי להפריד את הנקודות. ואחר צחצוחם וזיכוחם, הלא תהיה כל נקודה כוללת כל היש כלו, והכל מלא אור ד' וכבודו.</p>
--	---

E. Quotes from others

A human being is part of a whole, called by us the Universe, a part limited in time and space. He experiences himself, his thoughts and feelings, as something separated from the rest a kind of optical delusion of his consciousness. This delusion is a kind of prison for us, restricting us to our personal desires and to affection for a few persons nearest us. Our task must be to free ourselves from this prison by widening our circles of compassion to embrace all living creatures and the whole of nature in its beauty.

~ **Albert Einstein**

In some sense man is a microcosm of the universe; therefore what man is, is a clue to the universe. We are enfolded in the universe.

Indeed, the attempt to live according to the notion that the fragments are really separate is, in essence, what has led to the growing series of extremely urgent crises that is confronting us today.

Individuality is only possible if it unfolds from wholeness.

[David Bohm](#)

If there were gods, how could I bear to be no god? Consequently there are no gods ~~Nietzsche